

מתוך שיחה מוקלטת, 13.12.02

מרב שין בן אלון: מתי התחלת לצירי?

רם סמוכה: הגעתי לצירור מתוך כשלוך. לא התקבלתי לתיכון עיוני יוקרתי ונאלצתי לחפש בית ספר אחר. כך הגעתי לתיכון מקצועי במגמה לאומנות שימושית. עד אז לא חשבתי על הכיוון הזה כי לא ציירתי כילד. בתיכון נחשפתי למגוון עצום של תחומים שהיו חדשים לי: ציור, רישום, עיצוב גרפי, קרמיקה, תולדות האמנות, ועוד הרבה תחומי יצירה שהתחילו לעניין אותי וקיבלתי בהם פידבקים חיוביים.

מרב: זה הפתיע אותך?

רם: זה חיבר אותי. בסוף התיכון כבר ידעתי שאני רוצה להיות צייר. בתקופת השירות הצבאי הייתי מגיע הביתה פעם בשבועיים-שלושה, מסתגר בחדר ומצייר ללא הפסקה.

מרב: ואז החלטת ללכת ללמוד בבצלאל?

רם: כן. הגעתי למחלקה לאמנות בבצלאל בתקופה שבה הכיוון המוצהר היה של חופש לימודי, אבל בפועל היתה הרגשה של חוסר פתיחות. חילופי הסטודנטים שעשיתי בניו יורק בשנה השלישית ללימודים היו מאוד משמעותיים עבורי. דווקא שם, מתוך גישה יותר קלאסית ללימודי אמנות, הצלחתי לברר לעצמי את הדרך שלי. השימוש ברישום כדרך ביטוי עצמאית החל להתגבש ולקבל מקום חשוב בעבודה שלי.

מרב: אבל בסיום הלימודים המשכת לעסוק בעיקר בציור ובפיסול.

רם: הרגשתי שציור ופיסול הם שני תחומים שדחוף לי לטפל בהם. באותה תקופה הציורים הלכו ונעשו יותר גרפיים, למרות שעבדתי עליהם באריכות עם שכבות צבע רבות וניסיון לבנות עומק. האובייקטים התלת-ממדיים נראו במכוון כמו דימויי תמרוז או סמלי לוגו מעוצבים.

מרב: ובכל זאת, העבודות לא נעשו יותר ברורות למתבונן.

רם: בכלל לא. למרות השימוש בשפה גרפית ופריסומית, העבודות מופגמות ומבקשות מהצופה עוד כמה רגעים של בדיקה והתייחסות.

מרב: אני רוצה לשאול אותך על התהליך. מאיפה מגיעים הדימויים ואיך הם הופכים לסדרה?

רם אחרי תקופת לימודים ארוכה ומוגנת, הייתי צריך למצוא מקצוע להתפרנס ממנו ומסגרת לימוד עצמית שתאפשר לי להמשיך ולהתפתח. כך הגעתי כמעט במקביל לעבודת בציור במשרד פרסום ולכתיבה על אמנות ועיצוב בעיתון. שני הדברים הללו השפיעו עלי רבות בעבודה בסטודיו. הרעיונות לקבוצת העבודות שנעשו בתקופה זו (1993-1998), שמכונות בני "החלקות", עלו מתוך דפדוף אינטנסיבי בחוברות פרסום וספרי אימגו-בנק. משם אימצתי דימויים כמו מראה, לחם, כפתור, כרובלת, ידיים, ביצים, כדורים, שפמים ועוד. בציורים עצמם לא היתה חשיבה סדרתית. כל דימוי נעשה בפני עצמו. לעומת זאת ברישומים תמיד עבדתי על סדרה.

מרב: מה הנושאים שהעסיקו אותך?

רם: בעיקר נושאים הקשורים בהוזה ובסקס. ביקשתי לברר מוסכמות וסטיגמות הקשורות בגבריות, לשאול שאלות בקשר ליחסים ולבדוק מה מקורם של פחדים מסוימים. דרך העבודות המאוחרות יותר ניסיתי לדבר גם על מורכבותו ופגיעותו של התא הזוגי והמשפחתי.

מרב: מה התפקיד של השמות שנתת לעבודות?

רם: השמות הגיעו מאוחר יותר. הבנתי שהם יכולים לקרב את הצופה לפירוש שאני בחר לתת לעבודות.

מרב: אתה יכול להצביע על רגע התפנית בקריירה שלך, מבחינתך?

רם: אני חושב שזה הרגע שבו הבנתי שאני לא צריך לחכות שמישהו אחר יעשה בשבילי. אז החלטתי ליום וללא צורך את התערוכה "פיצוץ רישומי" בגלריה המומחה בתל אביב (1999).

מרב: הרצון שלך לעסוק באוצרות קשור לנסיעה שלך ללונדון באותה תקופה?

רם: הפעילות האמנותית האינטנסיבית שפגשתי בלונדון עוררה בי מחשבות ותהיות בקשר ליצירה ולאוצרות. בהדגה התחוק בי הדף לבטא את עצמי גם בתחומים המשלימים לעשייה בסטודיו. החלטתי לאצור את "פיצוץ רישומי" מתוך ידיעה שמתקיים בארץ תהליך יצירה ייחודי בתחום הרישום, שלא זכה עד אז לחשיפה ולתצוגה. הרגשתי שאני מדווח מחשבת. זה היה מסע שיצאתי אליו מתוך הרגשה של בדידות מבחינת העשייה בסטודיו. חיפשתי שותפים למבט, אנשים שאני באמת רוצה לבוא אצלם במגע. עד היום אני בקשר עם חלק גדול ממשפחתי התערוכה.

מרב: אני זוכרת שעלתה אז השאלה, האם נכון שהאוצר הוא גם אמן-משתתף בתערוכה.

רם: נקודת המוצא לתערוכה עלתה מתוך השאלות, החיפוש והתהליכים שעברתי במסגרת היצירה שלי. הבחירה לא להישאר בחוץ נראתה לי כהחלטה הנכונה ביותר.

מרב: ובדיעבד זה עבד טוב?

רם: זה לימד אותי שהחיבור בין הפעילות כאמן והפעילות כאוצר מאפשר לי להביע את עצמי בצורה המדויקת ביותר. זה הבהיר לי שהעבודות צריכות לצאת מהסטודיו בזמן אמת, אפילו אם זה אומר להוציא אותן לרחוב לתצוגה של כמה שעות כדי לדעת שהן חיו חיים וזכו לחשיפה.

מרב: וזה הוביל אותך גם ל"קרחות" - תערוכת פרידה" (2000), שנה אחרי "פיצוץ רישומי".

רם: באותו זמן עובתי את הדירה שבה גרתי ועבדתי שש שנים ועברתי לגור עם אשתי לעתיד. החלטתי להיפרד מהדירה ולהפוך אותה במשך חודש לחלל תצוגה. זו היתה תערוכת פרידה מ"להיות לבד".

מרב: בתערוכה הזו הצגת את הסדרה "קרחות". מבחינתך, זו סדרת ציורים?

רם: אלו עבודות המשך לסדרה "רישומים שעירים", שהצגתי בתערוכה "פיצוץ רישומי". באמצעות שימוש בטקסטורות שונות ביקשתי לברר ברישומים, מה "נכון" ו"לא נכון", מה "יותר" ו"אסור" בקשר לגוף, לאני. כשהחלתי את הסדרה חשבתי שאני ממשיך את העיסוק בשיער, בכיסוי, אבל מרר מאוד הבנתי שהמרכיב שמעניין אותי בהקשר הזה הוא דווקא ההתקררות, החשיפה והפגיעות. "קרחות" היא סדרת ציורי שמן, אבל מבחינת השפה מדובר ללא ספק ברישום.

מרב: זו תערוכת הפרידה שלך מהציור?

רם: אני נפרד ממסגרת הציור. אחרי "קרחות" והמעבר לסטודיו החדש, מצאתי את עצמי מותח נייר על כל הקיר ויוצר בעזרת גרפיט ופחם רישומים גדולי ממדים, שדרשו ממני בסופו של דבר תשומת לב ציורית.

מרב: מה מוביל אותך עכשיו. עדיין הדימוי?

רם: הדימוי כבר נמצא בננים. כרגע מעניינת אותי הפעולה. אני בחיפוש מתמשך אחר סימני הבעה בסיסיים של דרך, קשר ובנייה. אני מתחיל מתנועה פיזית-מכנית והדימוי עולה מתוך ההצטרבות על הנייר, הקיר או המסך.